

РЕШЕНИЕ

№ 7231

гр. София, 24.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 13 състав,
в публично заседание на 24.10.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Елица Райковска

при участието на секретаря Кристина Петрова, като разгледа дело номер **7643** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващи от Административно-процесуалния кодекс (АПК), във връзка с чл. 118 от Кодекса за социалното осигуряване (КСО).

Образувано е по жалба на Ф. Кара, гражданин на У. с ЛНЧ [ЕГН], подадена чрез адв. В. Н., със съдебен адрес [населено място], [улица], ет. 2, срещу Решение № 2153-21-150 от 20.07.2023 г., издадено от директора на ТП на НОИ С.-град, с което е отхвърлена жалбата му с вх. № 1012-21-685/12.07.2023 г. срещу Разпореждане № [ЕГН]/47 от 16.06.2023 г. на длъжностно лице по пенсионното осигуряване в ТП на НОИ С.-град.

С жалбата се иска отмяна на обжалваното решение и на потвърденото с него разпореждане, без да се твърдят конкретни основания по чл. 146 АПК. В нея са изложени оплаквания от житейско естество, свързани с ниския размер на получаваната от него пенсия от У..

Ответникът – директор на ТП на НОИ С.-град, чрез упълномощен юрисконсулт, оспорва жалбата и моли същата да бъде оставена без уважение.

Софийска градска прокуратура не изпраща представител и не е заявила становище по основателността на жалбата.

Съдът, след преценка на представените по делото доказателства, доводите и възраженията на страните в производството, намира за установено от фактическа страна следното:

Ф. Кара е гражданин на У., [дата на раждане] Същият пребивава на територията на

Република България и му е издадена Регистрационна карта на чужденец с предоставена временна закрила №[ЕИК], като съгласно чл. 39, ал. 1, т. 1 ЗУБ има право да остане на територията на страната за времето до 04.03.2024 г.

На 16.03.2023 г. жалбоподателят е подал заявление вх. № 2177-21-87 до директора на ТП на НОИ С.-град, с което е поискал да му бъде отпусната пенсия за инвалидност по чл. 90а КСО. Към заявлението е приложено експертно решение №90773/01.03.2023 г. с което са му определени 100 % вид и степен на увреждане с чужда помощ пожизнено. С последващо заявление, подадено на същата дата, чужденецът е поискал да му бъде отпусната и добавка за чужда помощ на основание чл. 103 КСО.

След извършена преценка за правото на пенсия за инвалидност е издадено Разпореждане [ЕГН]/47 от 16.06.2023 г. от длъжностно лице по пенсионното осигуряване /ПО/, с което му е отказано отпускането на исканата пенсия и добавка, с мотив, че на 07.06.2023 г. чрез упълномощено лице жалбоподателят е декларирал, че получава пенсия на територията на У..

Разпореждането е обжалвано пред директора на ТП на НОИ С.-град, който с процесното решение е отхвърлил жалбата като неоснователна и е потвърдил разпореждането, възприемайки мотивите на длъжностното лице по ПО.

Решението е връчено на 24.07.2023 г., видно от приложеното на л. 44 известие за доставяне.

От правна страна:

Жалбата е допустима като подадена в срок и от лице – адресат на административния акт. Разгледана по същество е неоснователна.

Обжалваният административен акт е издаден от компетентен орган по смисъла на чл. 117, ал. 3 КСО – директор на ТП на НОИ С. град и с оглед представените по делото Заповед № 1712/17.08.2015 г. на Управителя на НОИ (л.41) и заповед № 1015-21-51/03.02.2020 г. на директора на ТП на НОИ С.-град (л.45). Решението е издадено в законоустановената форма, като не се констатират съществени нарушения на административнопроизводствените правила. Същото е постановено при правилно приложение на материалния закон и съобразяване с целта на закона.

Пенсиите, несвързани с трудовата дейност, са регламентирани в Раздел IV на Глава Шеста от Кодекса за социално осигуряване, като това са пенсия за военна инвалидност, пенсия за гражданска инвалидност, социална пенсия за старост, социална пенсия за инвалидност и персонални пенсии. Жалбоподателят в конкретния случай претендира отпускане на социална пенсия за инвалидност, регламентирана в разпоредбата на чл. 90а КСО, както и добавка за чужда помощ, съгласно чл. 103 от КСО.

Доколкото Ф. Кара е гражданин на У., то в случая намират приложение освен нормите на КСО и нормите на Договора между Република България и У. за социално осигуряване (Ратифициран със закон, приет от Х. Народно събрание на 28 ноември 2001 г. - ДВ, бр. 107 от 2001 г. в сила от 1 април 2003 г.). Съгласно чл. 4 от Договора всяка договаряща страна предоставя на своя територия на гражданите на другата договаряща страна еднакви права като на собствените си граждани в областта на социалното осигуряване съгласно член 2 на този договор. От това следва, че ако са изпълнени изискванията за отпускане на исканата пенсия, българската държава следва да я отпусне на украинския гражданин така, както би я отпуснала на български гражданин.

Пенсията за социална инвалидност е уредена в чл. 90а КСО, съгласно който право на

такава пенсия имат лицата, навършили 16-годишна възраст, с трайно намалена работоспособност /вид и степен на увреждане повече от 71 на сто/, на които не е отпусната друга пенсия, включително от друга държава. Видно от цитираната разпоредба е необходимо кумулативното наличие на няколко условия – навършена възраст (16 години), трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане повече от 71 на сто, както и липсата на отрицателната предпоставка – на лицето да не е отпусната друга пенсия, включително и от друга държава.

Между страните не е спорно, а и от доказателствата по делото безспорно се установява, че жалбоподателят отговаря на изискванията за възраст и вид и степен на увреждане. Същият обаче е декларирал наличието на отрицателната предпоставка, а именно, че получава пенсия от У.. При това положение правилен и законосъобразен е изводът на административния орган, че жалбоподателят не отговаря на условията по чл. 90а, ал. 1 КСО за отпускане на социална пенсия за инвалидност.

Кодексът за социално осигуряване урежда обществените отношения чрез императивни правни норми, при които правото на свободна преценка на органа е сведено единствено до преценка за наличие или липса на визираните в правната норма обстоятелства. При наличието им, органът е длъжен да предприеме действия в рамките на своите правомощия, за да удовлетвори искането на правоимащото лице, без право на преценка за целесъобразност. Органът действа при условията на обвързана компетентност, при която той няма право на собствена преценка по какъв начин да се произнесе, а само следва да провери дали са налице визираните в хипотезата на правната норма факти и обстоятелства.

В изпълнение на тези свои задължения компетентният орган е извършил проверка и е констатирал, че е налице отрицателното условие, визирано в хипотезата на чл. 90а, ал. 1 КСО, а именно наличието на вече отпусната пенсия. Ф. Кара, като гражданин на У., получава пенсия от тази държава, което е абсолютна отрицателна предпоставка за отпускане на пенсията по чл. 90а, ал. 1 КСО.

Изложените в жалбата оплаквания не променят този извод, в частност niskият размер на пенсията в У. не може да дерогира изискванията на чл. 90а, ал. 1 от КСО, а и действителността в РБ е сходна – социалните пенсии като цяло са в niskък размер, но това е въпрос на законодателно решение. Целта на КСО е да регулира обществените отношения, свързани с настъпването на определени социални рискове и получаването на средства от държавата като компенсация при настъпване именно на тези осигурителни рискове. Получаваните от гражданите пенсии не заместват социалните помощи по Закона за социалното подпомагане /ЗСП/, който цели да подпомогне граждани, намиращи се в затруднено финансово положение, свързано именно с изложените в жалбата оплаквания. Ето защо, отказът да бъде отпусната социална пенсия за инвалидност по КСО не е пречка жалбоподателят да поиска получаването на социална подкрепа по реда на ЗСП, както и по реда на Закона за хората с увреждания. Социалното подпомагане на хора в затруднено социално и финансово положение се осъществява именно по реда на тези закони, а не по реда на КСО.

С постановения отказ директорът на ТП на НОИ С.-град правилно е приложил закона и с оглед уредения в чл. 3, т. 3 КСО вр. чл. 4 от Договора между Република България и У. за социално осигуряване принцип на равнопоставеност на осигурените лица. Обратното би било дискриминационно по отношение на българските граждани, които желаят да им бъде отпусната социална пенсия за инвалидност, но на които е отказано, поради факта, че вече получават друга пенсия, отпусната от българската държава.

След като законосъобразно е отказано отпускането на пенсия по чл. 90а КСО, то законосъобразен е и отказът по отношение исканата добавка за чужда помощ по чл. 103 КСО.

Съгласно чл. 103 КСО пенсионерите с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, на които е определена чужда помощ, получават към определената им пенсия добавка в размер 75 на сто от социалната пенсия за старост. Добавките към пенсията представляват осигурителни плащания, обусловени от наличието на допълнително обстоятелство, което затруднява личното или материално положение на пенсионера. Добавката е субективно право на пенсионера при наличието на предвидените в закона основания.

Добавката към пенсията, която се дължи за чужда помощ на лица с най-висока степен на загубена работоспособност, е уредена в чл. 103 КСО и чл. 63 НМЕР. Преценката за необходимостта от чужда помощ се прави от органите на експертизата на работоспособността - ТЕЛК или НЕЛК в експертното решение. Възникването на необходимост от ползване на чужда помощ е непосредствено свързано с настъпване на увреждането, защото именно увреждането на човек намалява неговите функционални възможности да се справя сам в ежедневието си и налага неговото подпомагане и обслужване от друг човек, който да компенсира неговата степен на неработоспособност.

Нормата на чл. 103 КСО е императивна и задължава пенсионния орган при осъществяване на пораждащия имущественото право юридически състав - признат на заявителя процент на загубената работоспособност повече от 90% и постоянна нужда от чужда помощ, да отпусне и включи към пенсията и добавка за чужда помощ. Тази добавка се начислява към пенсията и се изплаща заедно с нея от същия пенсионен орган на нуждаещото се лице, като законодателят не случайно е използвал израза „добавка“, а не пенсия, което сочи на акцесорния характер на това допълнително парично обезщетение. В конкретния случай добавката за чужда помощ на Ф. Кара се явява допълнение към главното право на социалната пенсия за инвалидност. Акцесорните права са производни и абсолютно свързани с главните (така Решение № 4640 от 13.04.2021 г. по адм. д. № 809/2021 г., VI отд. на ВАС). Това означава, че при липсата на предпоставките за получаване на основното обезщетение – в случая на социална пенсия за инвалидност като главно право, то не възникват и предпоставките за начисляването на добавка към нея като акцесорно право. В противен случай би се стигнало до привилегировано положение на чуждите граждани спрямо българските такива, което е недопустимо.

Както бе посочено, с оглед обективно ниския размер на пенсията на жалбоподателя, получавана в У., няма пречка същият да кандидатства за социална помощ по реда на ЗСП, или да поиска добавка/допълнителна пенсия за чужда помощ в У., ако такава е предвидена.

В обобщение, съдът намира, че жалбата на Ф. Кара е неоснователна и като такава следва да бъде отхвърлена.

Така мотивиран и на основание чл. 172, ал. 2, пр. 4 АПК Административен съд - София град, III-то отделение, 13-ти състав

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ ЖАЛБАТА на Ф. Кара, гражданин на У. с ЛНЧ [ЕГН], срещу Решение №

2153-21-150 от 20.07.2023 г., издадено от Директора на ТП на НОИ С.-град, с което е отхвърлена жалбата му с вх. № 1012-21-685/12.07.2023 г. срещу Разпореждане № [ЕГН]/47 от 16.06.2023 г. на длъжностно лице по пенсионното осигуряване в ТП на НОИ С.-град.

Решението може да бъде обжалвано с касационна жалба пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от получаването му.

СЪДИЯ: